

Bijdrage publieke consultatie LTO Nederland**Europese innovatiewetgeving****Achtergrond:**

De Europese Commissie (mandaat 2024-2029) heeft de ambitie om innovatie meer centraal stellen in de Europese economie. Om hieraan bij te dragen, is de Commissie voornemens om een wetsvoorstel te ontwikkelen dat om de innovatie in de EU te stimuleren. In de opdrachtbrief aan de commissaris voor Start-ups, Onderzoek en Innovatie is verzocht om een Europese innovatiewetgeving die toegang tot durfkapitaal vergemakkelijkt, testomgevingen en living labs ondersteunt en de marktintroductie van nieuwe technologie versnelt. Voor dit wetsinitiatief is een [publieke consultatie](#) geopend. LTO Nederland is de Nederlandse Land- en Tuinbouw Organisatie, die meer dan 30.000 Nederlandse boeren en tuinders vertegenwoordigt, maakt graag gebruik van deze mogelijkheid.

Standpunt LTO Nederland algemeen:

De Nederlandse Land- en Tuinbouw is op dit moment al uiterst innovatief. Wereldwijd lopen we voorop in innovaties op het vlak van robotisering, digitalisering, veredeling en meer. De innovaties die in Nederland worden ontwikkeld dragen niet alleen bij aan de ontwikkelingen van de Nederlandse sector, maar worden ook wereldwijd gedeeld en ingezet. LTO ziet verdere ontwikkeling van innovatie essentieel voor behoud van voedselzekerheid, verduurzaming en de groene & digitale transitie, en behoud van concurrentiekracht binnen de EU. De sector loopt echter tegen specifieke knelpunten aan die vragen om maatwerk in de innovatiewetgeving.

Knelpunten vanuit de landbouwpraktijk:**a) Innovatie in mestverwerking stuiten op tegenstrijdige regels tussen lidstaten;**

Innovaties zoals digestaat lopen aan tegen tegenstrijdige regels in lidstaten. Digestaat is erkend als meststof in Nederland en Vlaanderen, maar in landen als Frankrijk vaak nog afval, wat grensoverschrijdende handel belemmert.

b) precisietoepassingen gewasbeschermingen met drones en robotica vallen vaak onder verouderde toelatingsprocedures;

Nieuwe technologieën zoals drones en autonome spuitrobots kunnen gewasbeschermingsmiddelen veel gericht en met minder emissies toedienen dan klassieke veldspuiten of vliegtuigen. Toch sluiten de huidige toelatings- en gebruiksregels hier vaak niet op aan. In Nederland is drone-spuiten voor gewasbescherming praktisch nog vaak onmogelijk, terwijl in Duitsland in wijnbouwgebieden drones al onder strikte voorwaarden gebruikt mogen worden (laag vliegen, speciale sproeikoppen) om fungiciden toe te passen. Nederland kent daarnaast recentelijk een uitbreiding van no-fly zones via de "Regeling zonering onbemande luchtvaartuigen", waardoor meer terreinen als verboden gebied zijn aangewezen voor drones in de Open categorie. Dat vergroot de restricties voor landbouwtoepassingen, terwijl andere landen (zoals Frankrijk, Italië) al vergunningen voor drone-spraying toekennen in bergachtige of moeilijk bewerkbare percelen.

c) onvoldoende test- en opschalingsmogelijkheden;

Nederland heeft sterke landelijke fieldlabs zoals de 'Nationale Proeftuin Precisie Landbouw' en 'Boerderij van de toekomst'. Om innovatie sneller in Europa te verspreiden, is uitbreiding van zulke proeftuinen noodzakelijk. Europese subsidieprogramma's zoals Interreg blijven echter beperkt en moeilijk toegankelijk.

d) Beperkte toegang tot financiering;

In Nederland accepteren banken en financiers octrooien en andere intellectuele eigendomsrechten in de praktijk zelden als onderpand, omdat de waarde moeilijk in te schatten en te verzilveren is. Hierdoor blijft financiering op basis van IE-rechten voor kleine ondernemers beperkt toegankelijk. Het juridische kader voor verpanding bestaat wel, maar wordt nauwelijks gebruikt bij kredietverlening.

e) Moeizame commercialisering, bijvoorbeeld van biostimulanten;

Veel nieuwe landbouwinnovaties blijven hangen in de onderzoeksfase, omdat de stap van lab of proefveld naar markt wordt afgeremd door gefragmenteerde Europese en nationale toelatings- en certificeringskaders.

Voorbeelden hiervan is de toelating van biostimulanten. Sinds juli 2022 geldt de EU Fertilising Products Regulation (EU 2019/1009), bedoeld om één Europese markt voor meststoffen te creëren. Toch hebben veel lidstaten nog nationale erkenningssystemen. Producenten van innovatieve biostimulanten of herwonnen nutriënten (bijv. compostextracten, humuszuren) moeten vaak nog dubbel certificeren voordat ze een product in meerdere landen mogen verkopen. De Europese Commissie erkent dat implementatie ongelijk verloopt en dat nationale lijsten en kwaliteitslabels naast de EU-regel blijven bestaan, wat marktintroductie vertraagt.

f) Onderbenutting van innovatiegericht aanbesteden;

Publieke inkoop focust vaak op laagste prijs in plaats van innovatieve oplossingen. Dit belemmert opschaling van agri-tech toepassingen. Publieke aanbestedingen in landbouw en buitenruimte worden meestal op prijs gedreven. De beoordelingssystematiek (EMVI) laat ruimte om kwaliteit, duurzaamheid en innovatie te waarderen, maar in de praktijk wordt dat vaak minimaal benut. Gevolg: leveranciers kiezen voor goedkope, beproefde technieken; jonge agri-techbedrijven krijgen nauwelijks kans hun producten in praktijk te brengen en op te schalen.

Een voorbeeld is de ontwikkeling van precisieberegening en sensornetwerken. Gemeenten en waterschappen kopen nog meestal standaard beregeningssystemen; slimme sensorgebaseerde watergift (die waterverbruik tot 30% kan verlagen) komt niet door omdat de gunningscriteria primair prijsgericht zijn.

g) Tekort aan talent;

Er is een structureel tekort aan technisch geschoold personeel. Zonder arbeidskrachten komt de implementatie en ontwikkeling van innovaties in gevaar. Het volgen van een technische opleiding moet daarom meer gepromoot worden, het liefst ook met een focus op landbouw. De Europese Commissie zou dit kunnen ondersteunen met financiering, met promotiecampagnes, of door kennisuitwisselingen tussen technische scholen meer te stimuleren.

h) Beleidsfragmentatie tussen EU-fondsen en instrumenten

De EU-studie [Strategic coordination and financial complementarity of CPR funds with other EU instruments](#) (2025) wijst uit dat middelen en instrumenten overlappen — vooral op thema's als innovatie, digitale transitie en connectiviteit — maar dat in de praktijk synergieën vaak niet benut worden door beheersautoriteiten (Managing Authorities). Je hebt aparte fondsen (ERDF, ESF+, Innovatieprogramma's) die ideaal gesproken samen moeten werken, maar in uitvoering vaak in silo's blijven hangen.

Aanbevelingen namens LTO Nederland**1. Harmoniseer regelgeving tussen lidstaten voor innovatieve producten:**

Verplicht lidstaten om EU-goedgekeurde meststoffen (zoals struviet, compostextracten, biostimulanten) automatisch te erkennen en extra nationale eisen af te bouwen. Harmoniseer toelating van drones en autonome robots door een EU-breed technisch kader voor precisielandbouwapparatuur, met uniforme veiligheidseisen en risicobeoordeling.

2. EU-cofinanciering voor living labs:

Vergroot Interreg en Horizon Europe budgetten voor agri-food fieldlabs en open testfaciliteiten. Stimuleer grensoverschrijdende kennisuitwisseling (bijv. NL-BE-DE).

3. Erkenning van Intellectueel eigendom als onderpand:

Richt een Europese garantiefaciliteit in (bijv. via EIB/EIF) die IE-gebaseerde leningen voor MKB-boeren en agri-tech start-ups ondersteunt.

4. Versnellen markttoelating:

Breid “fast track” certificering uit voor low-risk gewasbeschermingsmiddelen die in precisietechniek gebruikt worden. Zorg voor een uniform “end-of-waste” criterium voor herwonnen nutriëntenproducten.

5. Innovatiegericht aanbesteden:

Stel verplicht dat overheidsaanbestedingen in landbouw en voedsel min. 30% score toekennen aan innovatie of duurzaamheid. Gebruik PPI (Public Procurement of Innovation) pilots als standaardinstrument.

6. Investeren in human capital:

EU-financiering voor duale leertrajecten en specialistische agri-tech opleidingen, met nadruk op digitalisering, robotica en data-analyse.

7. Betere beleidscoördinatie:

Stel richtlijnen op die de koppeling en samenwerking tussen Horizon, Digital Europe, landbouwsubsidies en regionale fondsen versnellen.